

İklim Krizi Çerçevesinde Kırsalda Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Belenbaşı Köyü Örneği

Gender Inequality in Rural Areas Within The Framework of Climate Crisis: The Case of Belenbaşı Village

Esin CANDAN DEMİRKOL

Doç.Dr., DEU, İMYO, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü

esin.candan@deu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-6419-9990>

Makale Başvuru Tarihi: 19.06.2025

Makale Kabul Tarihi: 22.06.2025

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Çiğdem TÜRK KENTEL

Öğrenci, DEU İMYO, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü

<https://orcid.org/0009-0000-4877-2710>

Nursel ÇALLIER

Öğrenci, DEU İMYO, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü

<https://orcid.org/0009-0006-0576-9793>

Anahtar Kelimeler:

Toplumsal Cinsiyet

İklim Krizi

Kırsal Kalkınma

İzmir

ÖZET

İklim değişikliğinin etkileri yalnızca çevresel değişimler ile sınırlı kalmamakta, aynı zamanda toplumsal cinsiyet ilişkilerini de şekillendirmektedir. Bu bağlamda, kırsal nüfusun büyük bir kısmını oluşturan kadınlar, iklim değişikliği bağlamında hem en fazla etkilenen grup hem de bu değişimin siyasi, ekonomik ve sosyal dinamikleri içinde önemli bir rol oynamaktadır. Kırsal alanlarda sürdürülen tarımsal faaliyetlerin çoğu, iklim değişikliğiyle bağlantılı olarak su kaynaklarının azalması, tarımsal verimliliğin düşmesi ve doğal afetlerin artması gibi risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Kadın çiftçiler, genellikle kısıtlı kaynaklara erişim ve karar alma süreçlerine katılma noktasında güçlükler yaşadıkları için, bu olumsuz etkilerden daha fazla zarar görmektedir. Bu çalışmanın amacı, iklim değişikliği ile toplumsal cinsiyet ilişkileri arasındaki karmaşık etkileşimleri analiz etmektir. Kırsal topluluklarda kadınların maruz kaldığı farklı zorluklar, toplumsal cinsiyet normlarının ve rollerinin iklim değişikliği süreçlerinde nasıl yeniden şekillendiğini gözler önüne sermektedir. Kadınların doğal kaynakları yönetme ve üretim süreçlerine katılımları, yalnızca kendi ekonomik durumlarını değil, aynı zamanda ailelerinin ve topluluklarının dayanıklılığını da doğrudan etkileyebilmektedir. Çalışma kapsamında Eylül, ve Aralık 2024 tarihleri arasında Belenbaşı Köyü'nde yaşayan 22 kadın ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler esas olarak kartopu tekniğiyle, her görüşme sonrasında, başka bir görüşme için referans verilen kişilere ulaşılarak yapılmıştır. Bulgular, kırsal alanlarda iklim krizine karşı topluluk temelli çözümler geliştirilmesi gerektiğini, kadınların çevresel değişimlere karşı güçlendirilmesi ve bilinçlendirilmesi yönünde önerileri içermektedir.

Keywords:

Gender

Climate Crisis

Rural Development,

İzmir

ABSTRACT

The impacts of climate change are not only limited to environmental changes, but also shape gender relations. In this context, women, who constitute a large proportion of the rural population, are both the most affected group in the context of climate change and play an important role in the political, economic and social dynamics of this change. Most agricultural activities in rural areas face risks associated with climate change, such as reduced water resources, decreased agricultural productivity and increased natural disasters. Women farmers suffer more from these negative impacts, as they often face difficulties in accessing scarce resources and participating in decision-making processes. The purpose of this study is to analyze the complex interactions between climate change and gender relations. The different challenges faced by women in rural communities reveal how gender norms and roles are being reshaped by climate change processes. Women's participation in natural resource management and production processes can directly affect not only their own economic situation, but also the resilience of their families and communities. The study conducted interviews with 22 women living in Belenbaşı Village between September, October and November 2024. Interviews were conducted mainly through snowballing, reaching out after each interview to people who were referred for another interview. The findings include the need to develop community-based solutions to the climate crisis in rural areas and recommendations for empowering and raising awareness of women against environmental changes.

Önerilen Alıntı (Suggested Citation): DEMİRKOL, E.C., KENTEL, Ç.T., ÇALLIER, N. (2025), "İklim Krizi Çerçevesinde Kırsalda Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Belenbaşı Köyü Örneği", *Söke İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(3), ss.52-63.

1.GİRİŞ

İklim değışikliği, uzun süreli iklim ortalamalarındaki değışimleri ifade eden sıcaklık, yağış desenleri ve diğerklim sistemleri üzerindeki değışiklikleri kapsamaktadır. İklim değışikliği, doğal süreçlerin yanı sıra insan faaliyetleri tarafından da hızlandırılmaktadır. Özellikle sanayi devrimi ile yükselen karbon salınımları, sera gazlarının atmosferdeki yoğunluğunu artırmış ve bunun sonucunda global ısınma gözlemlenmiştir. Bu fenomen, yüzyıllar boyunca iklimsel dengeyi tehdit ederek, tarımsal üretkenlikten biyolojik çeşitliliğe kadar geniş bir yelpazedeki sistemleri etkilemektedir.

İklim değışikliğinin temel nedenleri olarak, doğal ve beşeri faaliyetler belirtilebilir. Fosil yakıtların yanması, tarımsal uygulamalar ve ormansızlaşma gibi durumlar, karbon dioksit ve metan gibi sera gazlarının atmosfere salınımını artırmaktadır. Bu durum, küresel ısınmayı tetikleyerek iklim sisteminde köklü değışimlere neden olmaktadır. Doğal nedenler ise, volkanik etkinlikler, güneş döngüleri ve okyanus akıntıları gibi faktörleri kapsar. Ancak, günümüzde iklim değışikliğinin büyük ölçüde insan kaynaklı olduğu konusunda geniş bir bilimsel mutabakat bulunmaktadır (Şenbayram ve Bozkaya,2024).

İklim değışikliğinin etkileri son derece çok boyutludur; iklimdeki değışiklikler sosyal, ekonomik ve ekolojik sistemler üzerinde derin sonuçlar doğurmaktadır. Kırsal alanlar için bu etkiler, gıda güvenliği, su kaynakları, sağlık ve yerel ekonomilerin sürdürülebilirliği üzerinde yıkıcı sonuçlar doğurabilir. Örneğin, tarım faaliyetleri iklim değışikliğinden doğrudan etkilenmekte ve aşırı hava olayları, tarımsal üretim biçimlerini dönüştürmektedir. Bu durum, kırsal yurttaşların yaşam standartlarını tehdit etmekte ve toplumsal cinsiyet ilişkilerini yeniden şekillendirebilmektedir. Böylece, iklim değışikliğinin anlaşılmaması, yalnızca çevresel bir mesele değil, aynı zamanda toplumsal bir adalet sorunu olarak da ele alınmalıdır, çünkü çeşitli sosyal gruplar, iklim değışikliğinin etkilerine farklı seviyelerde maruz kalmakta ve bu etkilere yanıt verme kapasiteleri de farklılık göstermektedir (Özkara ve Elmas, 2024).

İklim değışikliği yalnızca çevresel bir sorun değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik boyutları olan karmaşık bir meseledir. Özellikle kırsal alanlarda, tarım toplulukları ve yerel ekonomi üzerinde köklü etkiler yaratabilir. Toplumsal cinsiyet rolleri ve ilişkileri, iklim değışikliğinin etkileriyle şiddetlenen güç dinamikleri çerçevesinde yeniden şekillenebilir. Kırsal alanlardaki kadınlar, sıklıkla doğal kaynaklara erişimlerinin azalması ve artan tarımsal belirsizliklerden en fazla etkilenen gruplar arasında yer almaktadır. Bu durum, iklim değışikliğinin sadece fiziksel etkileri ile sınırlı kalmıyor, aynı zamanda cinsiyete dayalı eşitsizlikler üzerinde de derinlemesine tesirler oluşturduğunu göstermektedir. İklim değışikliğinin nedenleri, karmaşık bir etkileşim ağı çerçevesinde ortaya çıkmaktadır ve bu etkileşim, hem doğal hem de insan kaynaklı faktörlerle şekillenen dinamik bir süreçtir. Doğal unsurlar arasında volkanik patlamalar, okyanus akıntıları ve güneş radyasyonundaki dalgalanmalar yer alsa da, son yıllarda iklim değışikliğiyle en çok ilişkilendirilen nedenler sanayileşme ve antropojenik faktörlerdir. Sanayi devrimiyle başlayan fosil yakıtların aşırı kullanımı, karbondioksit gibi sera gazlarının atmosferdeki yoğunluğunu artırmış ve bunun sonucu olarak doğal dengede bozulmalara yol açmıştır. Kırsal alanlardaki toprak kullanımı, çiftçilik yöntemleri ve doğal kaynakların yönetimi, bu bağlamda toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ile iç içe geçmiş bir durum ortaya koymaktadır (Yıldırım ve Kalonya, 2021; Özkaya,2024).

İklim değışikliğinin nedenlerini daha iyi anlayabilmek amacıyla, bu faktörlerin etkileşimlerini incelemek önem taşımaktadır. Özellikle ekonomik eşitsizlikler, kırsalda kadınların iklim değışikliği konusundaki güçsüzlüklerini pekiştirmekte ve bu da onların iklim adaptasyonu süreçlerinde daha fazla zorluk yaşamalarına sebep olmaktadır. Bireyler ve topluluklar arasında var olan farklılıklar, iklim değışikliğine uyum sağlama kapasitesini büyük ölçüde etkilemektedir.

2. KIRSAL KALKINMA, TOPLUMSAL CİNSİYET ve İKLİM

İklim değışikliği, dünya genelinde ekosistemleri ve toplumsal yapıları derinden etkileyen bir olgudur. Toplumsal cinsiyet ve iklim değışikliği arasındaki ilişkiyi ele alan konular hemen hemen tüm dünyada bazı zorluklarla kadınların karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. İklim değışikliği ve onun çevre

üzerindeki yıkıcı etkileri insan yaşamını doğrudan etkilemektedir. İklim değişikliğinin olumsuz sonuçlarından öncelikle kadınlar etkilenmektedir (Mies ve Shiva, 1993).

Kırsal alanlarda toplumsal cinsiyet, toplumun sosyal yapısı, kültürel normları ve ekonomik faaliyetleri ile doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet kavramı, bireylerin yaşamlarının çeşitli yönlerini belirleyen bir çerçeve olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle kırsal toplumlarda, cinsiyet rolleri, tarımsal üretimden aile içindeki karar alma süreçlerine kadar geniş bir etki alanına sahiptir (Öztürk ve Dedeoğlu, 2010). Kırsal alanlarda kadın ve erkek rollerinin belirlenmesi, genellikle yerel kültürlerin ve toplumsal normların şekillendirdiği geleneksel anlayışlara dayanır. Bu durum, kadınların çoğunlukla ev içi işlerle ve düşük gelirli tarımsal işlerle sınırlandırılmasına, erkeklerin ise daha fazla sosyal ve ekonomik güce sahip olmasına yol açmaktadır.

Kırsal kadınlar, ürettikleri değerin çoğu zaman görünmez olduğu ve ikincil bir rol üstlendikleri bir ortamda yaşarlar. Ekonomik faaliyetler içinde genellikle resmi olmayan işlerde yer aldıkları için, bu durum onların ekonomik bağımsızlıklarını zora sokarken, toplumsal cinsiyet açısından eşitsiz bir konumda kalmalarına neden olmaktadır. Çiftçilik gibi geleneksel mesleklerde, erkeklerin hâkimiyeti gözlemlenmektedir; bunun sonucunda, toplumsal eşitsizlikler derinleşmekte, kadınların toplumsal katılım ve karar alma süreçlerindeki rolleri kısıtlanmaktadır. Ayrıca, kırsal alandaki kadınların eğitime erişiminde ve sağlık hizmetlerine ulaşımında karşılaştıkları engeller, genel toplumsal cinsiyet eşitsizliğini daha da derinleştirmektedir (Candan ve Günel, 2014; Tosun, 2024; Kaşıkırık, 2023).

Bu durum, kırsal toplulukların sosyal dinamiklerini ve iklim değişikliğiyle mücadele etme yeteneklerini etkilemektedir. Tarımsal üretkenlikte ve sürdürülebilirlikte kadınların daha fazla yer alması, yerel ekonomik kalkınmanın ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunabilir. Dolayısıyla, kırsal alanlarda toplumsal cinsiyet ilişkilerini anlamak, iklim değişikliğine karşı etkili stratejiler geliştirmek için kritik bir gereklilik haline gelmiştir. Eşitlik temelli bir yaklaşım benimsemek, hem kırsal kadınların güçlenmesini sağlayacak hem de kırsal toplumların iklim değişikliğiyle adaptasyon sürecinde daha uyumlu hale gelmelerine yardımcı olacaktır.

Kır toplumlarında, toplumsal cinsiyet, ekonomik faaliyetler, yaşam standartları ve güç dinamikleri ile iç içe geçmiş durumda. Kadınlar ve erkekler arasında belirgin roller olmasına rağmen, bu roller dinamik bir yapı sergiler. Örneğin, geleneksel olarak erkekler tarım faaliyetlerini yürütmek ve gelir sağlamakla yükümlüyken, kadınların ev ve aile içi sorumluluklar üstlenmesi beklenir. Ancak iklim değişikliğinin etkileri, bu rollerdeki geleneksel dengeyi tehdit etmekte ve kadınların kırsal alanlardaki ekonomik ve sosyal yaşamları üzerindeki etkilerini artırmaktadır. Tarımsal üretimdeki değişiklikler, su kaynaklarının azalması ve iklimsel belirsizlikler, kadınların hâkim olduğu belirli alanların yeniden şekillenmesine yol açmaktadır (Artan, 2024; Karamert, 2023).

Türkiye’de kadın emeği ve istihdamına yönelik akademik çalışmaların kökeni, 1980’li yıllara dayanmaktadır. Bu zaman dilimi, dünyada büyük ölçekte kadın haklarının ve eşitlik bilincinin yükselmeye başladığı bir evreye işaret eder. Bu alandaki akademik çalışmaların belki de global eğilimlerden biraz geride başlamış olmasına karşın sonrasında sergilenen ilerleme ve derinlemesine inceleme eğilimi oldukça etkileyicidir. Bu dinamik ilerlemenin temelinde, her dönemdeki kadın çalışmaları uzmanlarının, bir öncekine dayanarak yenilikçi perspektifler ve yaklaşımlar sunma gayreti bulunmaktadır. Bu sürekli katkı, literatürün teorik ve metodolojik boyutta dinamik bir evrim içerisinde kalmasını teşvik etmiştir. 1980’lerin sonlarına yaklaşırken kadın emeği ve istihdamına dair çalışmalar, genellikle nicel analizlere ve istatistiklere odaklanmaktaydı. Ancak 1990’lara gelindiğinde, nitel araştırmaların popülaritesi artmaya başlamış, bu sayede kadınların iş yaşamındaki bireysel deneyimleri, toplumsal cinsiyetle şekillenen rolleri ve iş-aile yaşamı arasındaki dengeleme çabalarına dair zengin ve derinlemesine analizler literatüre dahil edilmiştir. 2000’lerin ilk yıllarında, bu çalışmaların kapsamı daha da genişleyerek kadınların sektörel dağılımı, ücret eşitsizliği ve toplumsal cinsiyet normları nedeniyle karşı karşıya kaldıkları engeller gibi konulara daha geniş bir perspektiften yaklaşmıştır. Bu süreçte, ülke düzeyinde gerçekleşen araştırmaların yanı sıra uluslararası iş birlikleriyle yapılan çalışmaların da katkısıyla Türkiye’de toplumsal cinsiyet literatürü zengin bir içeriğe kavuşmuştur (Öztürk ve Gürsoy, 2023; Ecevit, 2021).

Son dönemde ise kadınların küresel iklim kriziyle olan ilişkisi, onların doğal kaynaklara erişiminde, kaynakların yönetiminde ve çevresel etkileri deneyimleme şekillerinde kendini göstermektedir. Örneğin, pek çok toplumda kadınların temel su ve besin kaynaklarını temin etme konusunda sorumlu olmaları, doğal kaynakların yönetimiyle ilgili sorunlara ve çözümlere kadınları doğrudan dahil eder. Ancak, çoğu zaman, bu tür kaynak yönetimi kararlarına erkekler tarafından hâkim olunurken kadınların bu konulardaki bilgisi ve deneyimi görmezden gelinir. Kadınlar aynı zamanda iklim krizinin ön saflarında bulunmaktadır. Özellikle kırsal kesimlerde, kadınlar tarım, hayvancılık ve diğer doğal kaynaklara dayalı geçim kaynaklarına daha fazla bağlıdırlar. İklim değişikliğinin yol açtığı doğal felaketler, kıtlık dönemleri ve su kaynaklarının azalması gibi etkiler, kadınları ekonomik ve fiziksel olarak daha fazla zorlamaktadır. Bu zorluklar, cinsiyet temelli şiddet riskini de artırabilir. Öte yandan dünya genelinde de pek çok kadın, sürdürülebilir tarım uygulamalarından yenilenebilir enerji kaynaklarına kadar değişen birçok alanda ekolojik çözümlerin öncüsü olmuştur. Bu kadınlar, topluluklarındaki değişiklikleri sadece çevresel değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik ve kültürel bağlamlarda da öne sürmüşlerdir.

Kadınların tarımsal üretimdeki rolü, kırsal toplulukların ekonomik ve sosyal dinamikleri açısından kritik bir öneme sahiptir. Dünya genelinde tarım sektörü kadın iş gücünün önemli bir yüzdesini elinde bulundururken, bu kadınların tarımsal üretimdeki katkıları, sadece gıda güvenliğini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda kırsal ekonomilerin sürdürülebilirliği açısından da belirleyici bir faktördür. Örneğin, Uluslararası Tarım Geliştirme Fonu'nun (IFAD) verilerine göre, kadınlar kırsal alanlarda tarımsal üretimin yaklaşık yüzde 43'ünü gerçekleştirmektedir. Bu durum, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde, kadınların tarımda oynadığı rolün ne kadar kritik olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, bu kadınların karşılaştığı engeller; mülkiyet hakları, eğitim fırsatları, finansmana erişim ve teknolojik destek gibi konular, üretkenliklerini önemli ölçüde azaltmaktadır (Ballıbey, 2023).

Kadınların tarımsal üretimdeki rolü, yalnızca üretim süreçleriyle sınırlı değildir. Sürdürülebilir tarım uygulamalarının benimsenmesinde de kadınlar önemli aktörlerdir. Kadınlar, genellikle ev içindeki bilgi ve deneyimleriyle toprak yönetimi, su kaynaklarının kullanımı ve biyoçeşitliliğin korunması konusunda kritik bilgiler taşırlar (Candan ve Günel, 2013, Cigerci Ulukan ve Ulukan, 2022). Bu nedenle, kadınların tarımsal üretimdeki rolünün geliştirilmesi, iklim değişikliği gibi küresel sorunlarla başa çıkmak için de hayati öneme sahiptir. İklim değişikliği, tarım sektöründe belirsizlik ve riskleri artırarak, kadın çiftçilerin karşılaştığı zorlukları daha da derinleştirmektedir. Bu çerçevede, kadınların güçlendirilmesi, sadece toplumsal cinsiyet eşitliği açısından değil, aynı zamanda iklim dayanıklılığının artırılması açısından da elzemdir. Eğitim programları ve mimari kurumsal destekler aracılığıyla kadınların tarımsal bilgi ve becerilerinin artırılması, bu süreçte kritik bir role sahiptir ve kırsal toplulukları iklim değişikliğinin etkilerine daha dayanıklı hale getirebilir (Sırma, 2023).

İklim adaletsizliği ekseninde toplumsal cinsiyet perspektifinden uluslararası iklim değişikliği politikalarının değerlendirilmesi kapsamında oluşturulmuştur (Blocker ve Eckberg 1997). Kadınlar erkeklere göre çevre kirliliği konusunda daha fazla endişe duymakta olduklarını, kişisel yaşamlarında “yeşili” ve hayvan haklarını daha fazla savunmakta olduklarını belirtmektedirler.

Barbon ve arkadaşları Myanmar'daki küçük çiftçilerle yapılan katılımcı eylem araştırması yöntemlerini kullanarak, iklim değişikliği ile ilgili çeşitli uyum stratejilerini incelemiştir. Çalışma, iklim değişikliği nedeniyle tarımsal üretimde yaşanan zorlukların yanı sıra, çiftçilerin su depolama tesislerini iyileştirme ve çeşitli ürünler yetiştirme gibi adaptasyon seçeneklerini de ele almıştır. Bu bağlamda, çiftliklerde çeşitliliğin artırılması gerektiği vurgulanmıştır (John Barbon vd., 2021).

Çiftçilerin, iklim değişikliklerine yanıt olarak uyguladıkları tarımsal pratiklerdeki değişiklikler de dikkat çekicidir. Örneğin, yağışlardaki değişimlere yanıt olarak kuyu açma, mevcut kuyuları derinleştirme ve sulama sistemlerinde damla veya sprinkler gibi modern yöntemlerin benimsenmesi gibi stratejiler ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, ürün deseninin değiştirilmesi, sıcaklık ve piyasa koşullarındaki önemli değişiklikler olduğunda gündeme gelebilmektedir (Wannasai et al., 2013).

Obirih-Opareh ve Onumah (2014) tarafından yapılan çalışma, özellikle cinsiyet perspektifinin iklim değişikliği araştırmalarına entegre edilmesinin gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Bu durum, kırsal

toplulukların iklim değişikliğine karşı adaptasyon yeteneklerini artırmak için kritik bir adım olarak değerlendirilebilir. Arame Tall ve arkadaşları tarafından 2014 yılında yapılan bir çalışmada, iklim hizmetlerinin tasarımı cinsiyet, güç ve eşitlik konuları ele alınmıştır. Çalışma, kadınların iklim değişikliğine adaptasyon ihtiyaçlarının cinsiyete özgü doğasını anlamanın, yerel iklim risk yönetimi politikalarının daha etkili bir şekilde tasarlanmasına katkıda bulunabileceğini vurgulamaktadır. Sophia Huyer ve arkadaşlarının 2015 tarihli çalışmasında, kadın çiftçilerin iklim değişikliği ile başa çıkmalarına yardımcı olabilecek politika dersleri ele alınmıştır. Araştırma, kadınların yeni teknolojilere erişimindeki eşitsizliklerin, iklim akıllı tarım uygulamalarının benimsenmesini engellediğini göstermektedir (Huyer vd. 2015).

Nitya Rao ve arkadaşları, 2019 yılında Asya ve Afrika'daki iklim değişikliği sıcak noktalarında kadınların ajansı ve adaptasyon kapasitesini incelemiştir. Çalışma, kadınların iklim değişikliği ile başa çıkma stratejilerinin cinsiyetle nasıl şekillendiğini ve bu durumun adaptasyon kapasiteleri üzerindeki etkilerini analiz etmektedir (Rao vd., 2019).

Samantha Young, 2019 yılında suya erişim konusundaki cinsiyet eşitsizliklerini ele almıştır. Çalışma, kadınların su kaynaklarına erişimindeki zorlukların, iklim değişikliğinin etkilerini artırdığını göstermektedir (Young, 2019).

Literatür taramasında ele alınan çalışmalarda, toplumsal cinsiyet kavramı üzerine son yıllarda yoğunlaşmaya başlanmış fakat yapılan çalışmalar hala yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda, çalışma iklim değişikliğinin toplumsal cinsiyet perspektifinin dahil edilmesi gerektiği düşüncesiyle literatüre mütavazi bir katkı sağlamayı amaçlamıştır. Bu durum, kırsal dirençliliği artırmak için önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Cinsiyet eşitliğinin sağlanması, özellikle kırsal alanlarda, tarımsal üretkenliğin artırılmasına ve iklim değişikliğine karşı daha dayanıklı toplulukların oluşturulmasına katkı sağlayacak başlıklar arasında yer almaktadır.

3. SAHA GÖRÜŞMELERİ¹

Araştırma, Belenbaşı Köyü'nde, nitel bir çalışma olarak tasarlanmış ve derinlemesine görüşme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında, Eylül ve Aralık 2024 tarihleri arasında Belenbaşı Köyü'nde yaşayan 22 kadın ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler esas olarak kartopu tekniğiyle, her görüşme sonrasında, başka bir görüşme için referans verilen kişilere ulaşılarak yapıldı. Görüşmelerin tamamı 19.09.2024-10.12.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 27 ile 64 arasında değişmekte olup, çeşitli meslek gruplarını içermektedir: bakkal, emekli, gözlemci, ev hanımı ve bahçıvan. Katılımcıların çoğu birden fazla işle uğraşmaktadır (örneğin, bakkal ve bahçıvan, emekli ve bahçıvan, gözlemci ve bahçıvan). Görüşmeler, gündelik hayat, su kullanımı, su kıtlığı ve kuraklığın etkileri, iklim krizi algısı ve toplumsal cinsiyet rolleri gibi konuları ele almaktadır. Saha görüşme verilerini tematik bir şekilde analiz ederek, köy yaşamındaki su kullanımı, kuraklık, iklim değişikliği ve toplumsal cinsiyet dinamiklerini ele almaktadır. Her bir tema, ilgili görüşme sorularına dayandırılmış ve akademik bir çerçevede değerlendirilmiştir. Görüşme sırasında bu soruları desteklemek ya da tamamlamak üzere, ek sorular da yöneltilmiştir. Her görüşme en az 30 dakika, en çok 1,5 saat sürmüştür. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir.

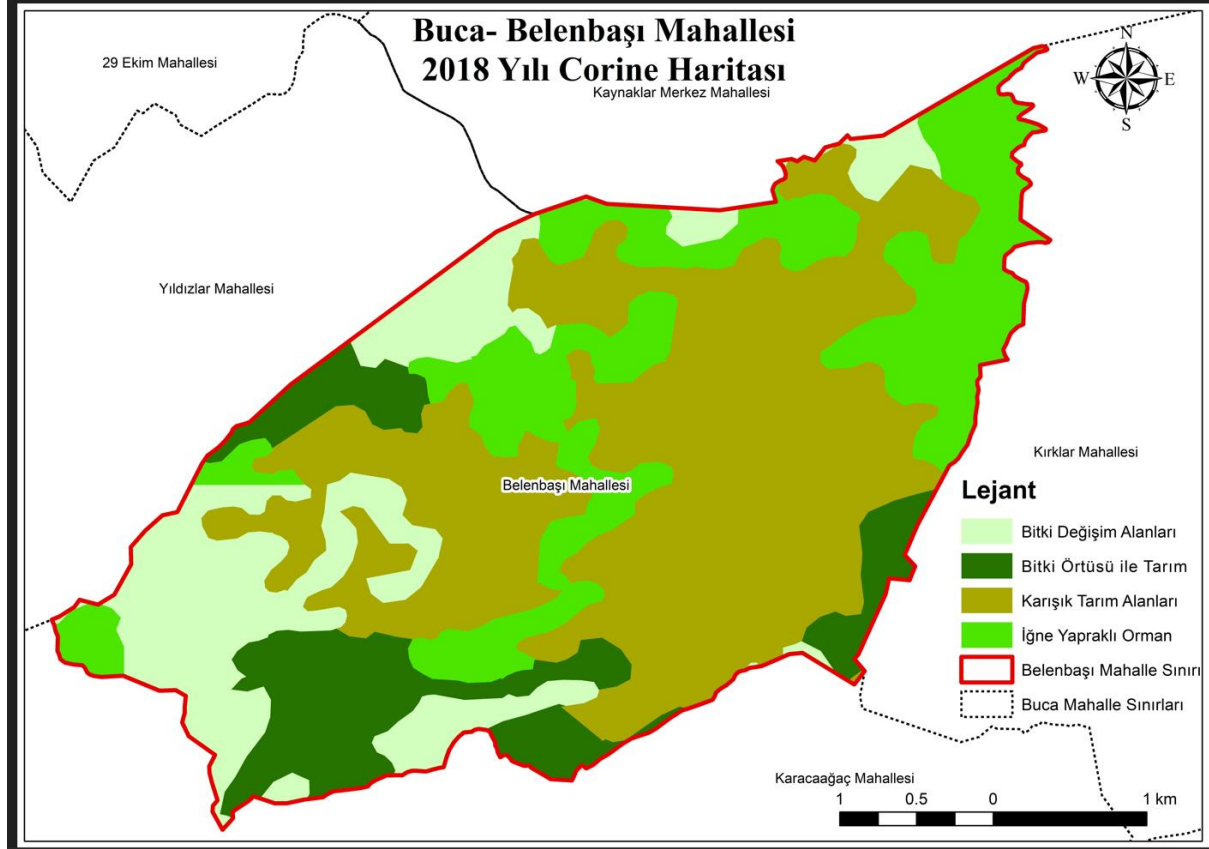
Belenbaşı, İzmir ilinin Buca ilçesine bağlı bir kırsal mahallesi olup 1928 yılından beri aynı adı taşımaktadır. 1984 yılında Büyükşehir olan İzmir'de, 2012 yılında 6360 Sayılı Yasa ile, tüm köy ve beldelerin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Bu köy de Buca Belediyesi'nin bir mahallesi olmuştur. Belenbaşı 750 hane ve 2024 TÜİK verilerine göre 1701 olan bu mahalle zaman zaman nüfusu 4000'e kadar çıkmaktadır (Tüik,2025).

Belenbaşı'nda geçim kaynağı tarıma dayalıdır. Burada özellikle bitkisel üretim içerisinde meyvecilik ve bahçe sebzeleri üretilmektedir, meyve ağacı olarak; zeytin, kiraz, incir, sebze olarak domates, salatalık gibi bahçe sebzeleri ağırlıklı olarak üretilmektedir. Çok yaygın olmamakla beraber yaklaşık 10 ailede

¹ Saha çalışmaları için Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 09.07.2024 tarihinde 1032857 Evrak Sayılı izin ile etik kurul izni alınmıştır.

arıcılık faaliyetinin de yer almaktadır. Arıcılık yapan aileler arıcılığı sevdikleri için yaptıklarını ve 10 ila 100 arasında kovanları olduğunu belirtmişlerdir. Bu ailelerin bir kısmı gezici olarak arıcılık yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu aileler tarafından çam balı, hayıt balı, çiçek balı, karabaş otu balı üretilmektedir. Köyde tahıl üretimi arazi yetersizliği sebebiyle görülmemektedir. Küçük ölçekte hayvancılıkla uğraşan bir aile bulunmaktadır. Köyde aktif olarak çalışan bir kooperatif bulunmamaktadır.

Şekil1: Belenbaşı Kırsal Yerleşiminde Arazi Kullanımı²

Belenbaşı Kırsal Mahalle 2018 Corine Haritası Arazi Örtüsü/Kullanımı Sınıflandırmasına göre verilmiştir. Kırsal yerleşimin tarım alanları ve ormanlık alanları olan bir yerleşidir.

Görüşmeler sonrasında Belenbaşı Köyündeki Genel Sorunları şu şekilde tespit edilmiştir:

- 1.Hobi bahçesi sorunları
2. Mazot sorunu
- 3.Köyde gençlerin evlilik sorunu (evlenecek kişileri bulamamaları)
4. Gençlerin köyde yaşamak ve çiftçilik yapmak istememeleri
5. Mevsimlerin değişmesi ile iklim ve su sorunu

3.1 Gündelik Hayat ve İş Bölümü

Görüşmeler, köyde yaşayan bireylerin gündelik hayatlarının yoğun bir şekilde tarım, hayvancılık ve ev işleriyle geçtiğini ortaya koymaktadır. Katılımcılar, sabah erken saatlerden gece geç saatlere kadar çalıştıklarını belirtmişlerdir (örn. “Sabah 06:00’dan gece 01:00’e kadar”). Tarım faaliyetleri, mevsimsel sebze (domates, bamyas, kavun) ve meyve (zeytin, incir, kiraz, nar, cennet hurması, armut) yetiştiriciliği

² Belenbaşı Kırsal Mahalle 2018 Corine Haritası Çiziminde Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümünden 4. Sınıf Öğrencisi Mehmet Akif Kılıç’a desteği için çok teşekkürler.

ile yoğunlaşırken, hayvancılık ve gözleme yapımı gibi yan ekonomik faaliyetler de yaygındır. Kadınlar, ev işleri, çocuk bakımı ve tarım faaliyetlerinde aktif rol alırken, erkekler genellikle traktör kullanımı gibi fiziksel güç gerektiren işlerde öne çıkmaktadır. Ancak, iş bölümü esnek olup, kadınlar ve erkekler arasında iş birliği gözlemlenmektedir (örn. “*Kadınlar ve erkekler birlikte çalışıyor, kararlar ortak alınıyor*”).

Köy yaşamında, tarım ve ev işleri arasında entegre bir iş bölümü bulunmaktadır. Kadınlar hem üretim süreçlerinde hem de ev içi sorumluluklarda önemli bir yük taşıırken, erkeklerin tarımsal faaliyetlerdeki rolleri daha teknik işlerle sınırlı kalmamaktadır. Bu durum, toplumsal cinsiyet rollerinin kısmen esnek olduğunu, ancak kadınların ev işlerinde daha fazla sorumluluk üstlendiğini göstermektedir.

3.2. Su Kullanımı ve İhtiyaçları

Kadınlara yöneltilen bir başka soru “Yıllar içinde kullandıkları su miktarının azalıp azalmadığı yani suyun eksikliği duyup duymadıkları ve köyde kuraklık sorunu yaşanıp yaşanmadığı” yönünde olmuştur. Katılımcılar, suyun hem ev işlerinde (*temizlik, yemek hazırlığı, çamaşır, bulaşık*) hem de tarım ve hayvancılıkta yoğun bir şekilde kullanıldığını ifade etmiştir “*Her yerde su kullanılıyor, tarlada ve evde*”. Tarımda sulama, özellikle meyve bahçeleri ve sebze üretiminde büyük bir su talebi yaratırken, evde su kullanımı hijyen ve günlük ihtiyaçlar için kritik öneme sahiptir. Bazı katılımcılar, su tasarrufu çabalarından bahsetmiş “*Bulaşık makinesi kullanıyorum, suyu dikkatli kullanıyorum.*” Bununla beraber genel olarak su tüketiminin yüksek olduğu belirtilmiştir. Su, köy yaşamının temel bir unsuru olup, hem tarımsal üretim hem de ev içi faaliyetler için vazgeçilmezdir. Tarımda suyun yoğun kullanımı, kuraklık gibi çevresel sorunlarla birleştiğinde, suyun sürdürülebilir yönetimi köy toplumu için kritik bir mesele haline gelmektedir. Su tasarrufu çabaları, bireysel düzeyde sınırlı kalsa da bilinçlenme ve teknolojik adaptasyon (damlama sulama) potansiyel çözümler olarak öne çıkmaktadır.

Katılımcılar yıllar içinde kullanılan su miktarının arttığını veya azaldığını belirtmişlerdir. Köyde suyun eksikliğinin hissedildiği ve kuraklığın bir sorun olarak yaşandığı ifade edilmiştir. Nüfus arttıkça suyun yetmediği görüşü dile getirilmiştir. Sulamalarda eksiklik yaşandığı ve tarlalarda suyun yetmediği belirtilmiştir. Bazı yerlerde su kesintisi olduğu ve yağmurun eskisi kadar yağmadığı gözlemlenmiştir. Su kuyularında azalma olduğu ve susuzluğun konuşulduğu ifade edilmiştir. Suyun İZSU (şehir suyu) ile geldiği ancak eskiden daha çok su olduğu belirtilmiştir. Su kesintilerinin daha sık yaşandığı ve yağmurun çok azaldığı için ağaçların kuruduğu belirtilmiştir. Köye Nif dağından gelen suyun, kar ve yağmur miktarı düştüğü için azaldığı hissedilmekte, hatta bazen tankerle su alındığı ve kuyuların çekildiği belirtilmiştir.

3.3. Kuraklık ve İklim Değişikliği Algısı

Görüşmede kadınlara “Küresel iklim krizini duydunuz mu? Ne duydunuz? Sizin için ne anlama geliyor?” sorusu yöneltildiğinde daha önceki sorularda somut olarak hissedilen sorunların daha büyük bir endişe, hatta “alarm” yarattığını anlaşılmıştır. Katılımcılar, son yıllarda su miktarında azalma ve kuraklık belirtileri gözlemlediklerini ifade etmiştir (örn. “*Su azalıyor, yağmur eskisi kadar yağmıyor*”). Kuraklık, tarımsal verimde düşüşe ve ağaçların kuruması gibi somut etkilere yol açmıştır (örn. “*Domates verimi azaldı, zeytin ağaçları kuruyor*”). İklim değişikliği, katılımcılar tarafından genellikle “mevsim kaymaları”, “aşırı sıcaklık” ve “buzulların erimesi” gibi kavramlarla ilişkilendirilmiş, ancak bu konuda sistematik bir bilgi eksikliği olduğu gözlemlenmiştir (örn. “*Televizyon ve internetten duyuyoruz*”). İklim değişikliği, özellikle yaşlılar ve tarımla uğraşanlar arasında endişe konusu olup, gelecek nesiller için kaygı yaratmaktadır (örn. “*Çocukların geleceğinden endişeliyiz*”).

Kuraklık ve iklim değişikliği, köy toplumu üzerinde hem ekonomik hem de sosyal etkiler yaratmaktadır. Tarımsal üretimin azalması, geçim kaynaklarını tehdit ederken, su kesintileri günlük yaşamı zorlaştırmaktadır. İklim değişikliği konusunda bilgi kaynaklarının sınırlı olması, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetlerinin önemini ortaya koymaktadır. Katılımcıların bazılarının su depolama ve damlama sulama gibi adaptasyon stratejilerine yönelmesi, yerel düzeyde çözüm arayışlarının varlığını göstermektedir.

Görüşülen kadınlara “küresel iklim krizi hakkında bilgi alıp almadıklarını, bilgi sahibi iseler, nasıl ve nereden öğrendiklerini” sorusuna verilen yanıtlardan “iklim krizi”ne dair bilgi ve fikirlerin büyük ölçüde belirsizlik taşıdığını söyleyebiliriz. “İklim krizi” meselesi, her ne kadar çeşitli ortamlarda karşılına çıksa da, bu bilginin somut bir bilgiyi çok fazla içermediği anlaşılmaktadır. Kadınlar, sahip oldukları bilgileri ise “televizyon”, “televizyon haberlerinden”, “internette”, “sosyal medyadan” ya da “eş dosttan” duyduklarını belirtmişlerdir. Kadınların yarısı iklim krizi hakkında bilimsel bilgi almadıklarını söylemiştir. Bunda köylülerin yaşadığı ekonomik sorunların önemli bir payı olduğu anlaşılmaktadır

3.4. Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği

Görüşmeler, kuraklığın kadınları erkeklere kıyasla daha fazla etkilediği algısını ortaya koymaktadır *“Kadınlar daha çok etkileniyor, ev işleri suya bağlı”*. Kadınlar, temizlik, yemek hazırlığı ve hijyen gibi suyla doğrudan ilişkili işlerde daha fazla sorumluluk üstlenmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda, köyde genel olarak eşitlikçi bir anlayış olduğu belirtilse de (örn. *“Bizde ayrımcılık yok, birlikte yaparız”*), karar alma süreçlerinde erkeklerin baskın olduğu durumlar da rapor edilmiştir (örn. *“Genelde erkekler karar veriyor”*). İklim değişikliği ve kuraklık gibi konuların ciddiye alınmasında, **erkeklerin tarım odaklı endişeleri öne çıkarken, kadınlar ev içi su kullanımı ve çocuk eğitimi gibi alanlarda daha aktif rol üstlenme potansiyeline sahiptir** (örn. *“Kadınlar çocukları eğitmeli, suyu dikkatli kullanmalı”*).

Kuraklık ve iklim değişikliği, kadınların ev içi sorumlulukları nedeniyle daha fazla etkilendiği bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Kadınların su tasarrufu ve çocuk eğitimi gibi alanlarda oynayabileceği roller, iklim değişikliğine adaptasyonda önemli bir potansiyel taşımaktadır. Ancak, karar alma süreçlerinde erkek egemenliğinin varlığı, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından hâlâ bir engel oluşturabilir. Kadınların iklim değişikliği konusunda daha aktif bir rol üstlenmesi, bilinçlendirme ve eğitimle desteklenmelidir.

3.5. Adaptasyon ve Gelecek Planları

Katılımcılar, kuraklığa karşı çeşitli adaptasyon stratejileri geliştirdiklerini belirtmiştir. Örneğin, daha az su gerektiren ürünlere (bamyaya geçiş) veya damlama sulama sistemine yönelme gibi çözümler uygulanmaktadır *“Eskiden suyu salıyorduk, şimdi damlama sistemine geçtik”*. Su depolama ve tasarruf çabaları da yaygındır *“Çay suyunu çiçeklere kullanıyorum”*). Gelecekle ilgili kaygılar, özellikle çocuklarının eğitimi ve köyden göç etme düşüncesiyle ilişkilendirilmiştir *“Karadeniz’e gitmeyi düşünüyoruz, orada yağmur çok”*). Yaşlılar ve tarımla uğraşanlar, gelecek nesillerin köy yaşamını sürdüremeyeceğine dair endişeler taşımaktadır *“Gençler tarım yapamayacak”*. Bazı katılımcılar, köyde kalmak yerine şehirde alternatif iş imkanları aramayı düşündüklerini ifade etmiştir *“Bakkal açtık, eşim İzmir’de çalışacaktı”*. Bu, ekonomik çeşitlendirme ve göç eğilimlerinin kuraklık ve iklim değişikliğiyle bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Köy toplumu, kuraklık ve iklim değişikliğine karşı yerel düzeyde adaptasyon stratejileri geliştirmekte, ancak bu çabalar genellikle bireysel ve sınırlı kalmaktadır. Daha az su gerektiren ürünlere geçiş ve sulama teknolojilerindeki yenilikler, tarımsal sürdürülebilirlik için olumlu adımlar olsa da, sistematik bir destek ve eğitim eksikliği adaptasyon süreçlerini kısıtlamaktadır. Göç ve ekonomik çeşitlendirme düşünceleri, köy yaşamının uzun vadeli sürdürülebilirliğine dair ciddi kaygıları yansıtmaktadır. Bu bağlamda, yerel yönetimler ve ilgili kurumların su yönetimi, tarımsal inovasyon ve eğitim programlarıyla toplumu desteklemesi gerekmektedir.

4. Önerileri ve Tartışmalar

1. Su Yönetimi ve Tasarrufu: Yeni bir su yönetimi düşünmenin yolunun, eğitim vasıtasıyla köydeki farkındalık ve bilinç düzeyinin geliştirilmesinden geçtiği anlaşılmaktadır. Özellikle, Belenbaşı İlköğretim Okulu Müdürü ile yapılan görüşmelerde, köy okulunda çocuklara derslerde iklim krizinin anlatıldığı belirtilmiştir. Okul Müdürü, kırsal bir bölgede oldukları için çocukların derslerde öğrendiklerini gündelik yaşamlarında tatbik ettiklerini ve mevsimlerin değişmesi, yağışların azalması, kar yağışının durması ve hayvanların geç yavrulması gibi gözlemleri doğrudan fark ettiklerini aktarmıştır. Bu durum, çevresel farkındalığın erken yaşta

oluşturulmasının önemini göstermektedir. İklim ve su sorununu toplumsal cinsiyet perspektifinden çözümünü düşünmek istendiğinde şu şekilde sıralanabilir;

- Damlama sulama gibi su tasarrufu sağlayan teknolojilerin yaygınlaştırılması için devlet destekli projeler geliştirilmelidir.
- Su depolama sistemlerinin köy düzeyinde kurulması ve bireysel hanelere teşvik sağlanması, su kıtlığına karşı etkili bir önlem olabilir.
- Toplumsal bilinçlendirme kampanyalarıyla, özellikle kadınlar ve çocuklar hedeflenerek, suyun dikkatli kullanımı teşvik edilmelidir.
- İklim değişikliği konusunda köy halkına yönelik düzenli bilgilendirme ve eğitim programları düzenlenmelidir. Televizyon ve internet gibi yaygın medya kanalları, bu konuda etkili bir araç olarak kullanılabilir.
- Kadınların, çocuk eğitimi ve toplum farkındalığı oluşturma süreçlerinde daha aktif rol alması için hedefe yönelik eğitimler sağlanmalıdır.
- Kuraklığa dayanıklı ürün çeşitlerinin tanıtımı ve tohum desteği sağlanarak tarımsal verimlilik artırılabilir.
- Alternatif gelir kaynakları (ör. turşu, reçel üretimi gibi katma değerli ürünler) teşvik edilerek ekonomik çeşitlendirme desteklenmelidir.
- Kadınların tarımsal karar alma süreçlerine daha fazla katılımı için kooperatifler ve kadın odaklı projeler teşvik edilmelidir.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık artırıcı çalışmalar, köydeki eşitlikçi uygulamaların güçlendirilmesine katkı sağlayabilir.

SONUÇ

İklim değişikliğinin etkileri çok yönlüdür ve kırsal toplulukların yapısını belirleyen cinsiyet ilişkileri üzerinde önemli yansımaları vardır. Bu etkilerin anlaşılabilmesi, hem iklim değişikliği politikalarının hem de toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerinin etkili bir şekilde harmanlanması açısından kritik öneme sahiptir. Cinsiyet duyarlı yaklaşımların benimsenmesi, kırsalda iklim değişikliği ile mücadelede yeni fırsatlar yaratabilir; bu da toplulukların esnekliğini artırmak ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak için hayati bir öncelik olmalıdır.

İklim değişikliği, kırsal toplulukları derinden etkileyen karmaşık bir süreçtir; bu süreç, toplumsal cinsiyet ilişkilerini yeniden şekillendirirken, kadın ve erkeklerin karşılaştığı farklı zorlukların da belirginleşmesine yol açmaktadır. Özellikle tarımsal üretkenlik, su kaynakları, yaşam alanları ve istihdam alanlarındaki değişimler, kırsal kadınların yaşadığı güçlükleri arttırmakta ve bu kadınların ekonomik bağımsızlıklarını tehdit etmektedir. Kadınlar genellikle doğal kaynakların yönetiminde ve tarımda geleneksel olarak daha fazla sorumluluk üstlenirken, karasal ekosistemlerin tehdit altında olduğu durumlarda bu sorumluluklar ve yükler daha da artmaktadır. Dolayısıyla, iklim değişikliğinin toplumsal cinsiyet boyutu, kırsal kadınların ekonomik dayanıklılığını azaltmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal eşitsizlikleri de derinleştirmektedir.

Bu bağlamda, kırsal toplulukların iklim değişikliğine uyum sağlamak için gerekli stratejilerin geliştirilmesi, başarılı bir sosyo-ekonomik dönüşüm için kritik bir öneme sahiptir. Kadınların güçlendirilmesi, karar alma süreçlerine etkin katılımlarının sağlanması ve bilgilendirilmiş bir cinsiyet politikasının benimsenmesi, sürdürülebilir kırsal kalkınma hedefleriyle paralel olarak ilerlemelidir. Eğitim programları ve kaynak yönetimi stratejileri, özellikle kadınlar için özelleştirilmiş olduklarında, hem toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyecek hem de iklim değişikliği karşısında direnci artıracaktır. Toplum genelinde iklim değişikliği ile ilgili farkındalığın artırılması, toplumsal cinsiyet ilişkileri

üzerinde olumlu etkiler yaratmakla birlikte, kırsal alanlardaki inisiyatiflerin güçlenmesine de katkı sağlayacaktır.

Saha görüşmeleri, köy yaşamında su kullanımı, kuraklık ve iklim değişikliğinin ciddi birer sorun olarak algılandığını ve bu sorunların hem tarımsal hem de ev içi faaliyetleri derinden etkilediğini ortaya koymaktadır. Kadınlar, suyun ev içi kullanımındaki merkezi rolleri nedeniyle kuraklıktan daha fazla etkilenirken, erkekler tarımsal üretimdeki kayıplar nedeniyle endişe duymaktadır. Toplum, damlama sulama, su depolama ve daha az su gerektiren ürünlere geçiş gibi adaptasyon stratejileri geliştirmişse de bu çabalar bireysel düzeyde sınırlı kalmaktadır. İklim değişikliği konusunda bilgi eksikliği ve sistematik desteklerin yetersizliği, köy toplumunun bu sorunlara karşı kırılganlığını artırmaktadır. Bu nedenle, su yönetimi, tarımsal inovasyon ve toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı politikalar, köy toplumunun iklim değişikliğine uyum sağlaması için kritik öneme sahiptir.

Sonuç olarak, iklim değişikliği ve kırsalda toplumsal cinsiyet ilişkisi arasında var olan karmaşık etkileşimleri göz önüne almak, sadece kadınların ekonomik ve sosyal konumlarının iyileştirilmesini değil, aynı zamanda kırsal toplulukların genel sürdürülebilirliğini ve dayanıklılığını artırmayı da mümkün kılacaktır. Bu meselelerin ele alınması, geniş bir perspektifin benimsenmesini ve paydaşlar arasında işbirliğini gerektirmekte, böylece iklim adaleti, sosyal eşitlik ve sürdürülebilir kırsal kalkınma hedeflerini desteklemektedir.

KAYNAKÇA

- Abadan-Unat, Nermin (Der.) (1979). Türk Toplumunda Kadın. Türk Sosyal Bilimler Derneği, Ankara.
- Artan, T. (2024). Yeşil adaletin sesi: İklim değişikliği karşısında sosyal hizmetin rolü ve mücadelesi. İstanbul: İUC Yayınevi. iuc-universitypress.org
- Balaban, U. (2012). Kalkınmada Kadın Emeği . Ankara Üniversitesi SBF Dergisi , 67 (04) , 177-182 . DOI: 10.1501/SBFder_0000002269
- Balıbey, B. (2023). İklim Değişikliğine Adalet Perspektifinden Bir Bakış: İklim Adaleti, Ankara Üniversitesi
- Blocker, T. J., & Eckberg, D. L. (1997). Gender and Environmentalism: Results from the 1993 General Social Survey. Social Science Quarterly, 841-858.
- Borman, W. C. (2004). The concept of organizational citizenship. *Current Directions in Psychological Science*, 13(6), 238-241. <https://doi.org/10.1111/j.0963-7214.2004.00316.x>
- Candan E., Günel S. (2014), Türkiye’de Tarımda Kadın Emeği, Türktob Dergisi, Sayı: 16 Yıl :4 Ankara
- Candan, E., Özalp Günel, S. (2013) "Tarımda Kadın Emeği". Tarım Ekonomisi Dergisi 19 / 1 ve 2 : 93-101 .
- Ciğerci Ulukan, N. & Ulukan, U. (2022). Doğu Karadeniz Tarımında Kadın: Hanehalkı Anketlerinin Söyle(me)dikleri. *Fiscaeconomia* , 6 (2) , 726-742 . DOI: 10.25295/fsecon.1102482
- Dağ, K., & Aktaş, E. (2024). İklim değişikliğinin Türkiye tarımına etkileri. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 30(2), 173-181. <https://doi.org/10.24181/tarekoder.1553204>
- Ecevit, Y. (2021). Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Temel Kavramları <https://ceidizler.ceid.org.tr/dosya/toplumsal-cinsiyet-esitliginin-temel-kavramlaripdf.pdf>
- Huyer S, Simelton E, Chanana N, Mulema AA ve Marty E (2021) Expanding Opportunities: A Framework for Gender and Socially-Inclusive Climate Resilient Agriculture. *Front. Clim.* 3:718240. doi: 10.3389/felim.2021.718240
- Huyer S, vd. (2019). Learning and action for gender-transformative climate-smart agriculture. CCAFS Working Paper no. 279 Wageningen, the Netherlands: CGIAR Research Program on Climate Change, Agriculture and Food Security (CCAFS).
- Karamert, Z. H. (2023). Toplumsal cinsiyet algısının cam tavan sendromuna etkisi: Özel sektör çalışanları üzerine bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi

- Kaşıkcı, A. (2022) "Tarımsal Emeğin Görünmeyen Yüzü: Tarımda Kadın Temsili Üzerine Bir Araştırma". UPA Strategic Affairs 3 : 111-131
- Mies M., & Shiva V. (1993), *Ecofeminism, Kali for Women*, Virginia Üniversitesi
- Obirih-Opareh, N. & Adwoa Onumah, J. (2014). Climate Change Impact Pathways on Agricultural Productivity in Africa: A Review.
- Obirih-Opareh, N. & Adwoa Onumah, J. (2014). Climate Change Impact Pathways on Agricultural Productivity in Africa: Journal of Environment and Earth Science www.iiste.org (Online) Vol.4, No.4.
- Özkara, U. & Elmas, P. (2024). Eko-anksiyetenin sürdürülebilir tüketim davranışları ve iklim değişikliği inkârı ile ilişkisinde ekolojik ayak izi farkındalığının rolü. *Nesne*, 12(33), 351-367. DOI: 10.7816/nesne-12-33-04
- Özkaya, S. (2024). Türkiye'nin İklim Değişikliğine Yönelik Politikaları ve Kurumsal Yapısı. *JENAS Journal of Environmental and Natural Studies*, 6(3 (In Honour of Nesrin Algan), 251-268. <https://doi.org/10.53472/jenas.1585364>
- Öztürk, D., & İba Gürsoy, S. (2023). Ekofeminist Perspektiften Paris İklim Anlaşması'nın Eleştirel Bir Değerlendirmesi. *Alternatif Politika*, 15(3), 522-549. <https://doi.org/10.53376/ap.2023.20>
- Rao, N., vd. (2019). A qualitative comparative analysis of women's agency and adaptive capacity in climate change hotspots in Asia and Africa. <https://www.nature.com/articles/s41558-019-0638-y>
- Sırma, Ç. S. (2023). Being a Woman While the Climate is Changing: Vulnerability Due to Gender Roles in Climate Change. In: İpar, M. S. (ed.), *Academic Research and Evaluations in Social Sciences - II*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub309.c1415>
- Sırma, Ç. S. (2023). İklim Değişirken Kadın Olmak: İklim Değişikliğinde Toplumsal Cinsiyet Rollerini Kaynaklı Kırılganlık. *Sosyal Bilimlerde Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-II*, 47-62.
- Tall A, Kristjanson P, Chaudhury M, McKune S, Zougmore R. (2014). Who gets the Information? Gender, power and equity considerations in the design of climate services for farmers. CCAFS Working Paper No. 89. Copenhagen, Denmark: CGIAR Research Program on Climate Change, Agriculture and Food Security (CCAFS).
- Tosun, M. (2024). Afetler ve Toplumsal Cinsiyet Sorunu: Kadınların Afetlerdeki Rolü ve Eşitsizlikler. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 581-614. <https://doi.org/10.21798/kadem.2024.164>
- Wannasai, N., Walaiporn vd. (2013) *Vulnerability to Climate Change: Adaptation Strategies and Layers of Resilience – Quantifying Vulnerability to Climate Change in Thailand*. Monograph. International Crops Research Institute for the Semi-Arid Tropics, Patancheru, Hyderabad, Andhra Pradesh.
- Yaman Öztürk, M. & Dedeoğlu S. (2010) Kapitalizm ve ataerki ilişkisi çerçevesinde kadın emeği. İçinde: *Kapitalizm, ataerkillik ve kadın emeği: Türkiye örneği*. SAV Yayınları.
- Yıldırım, M., & Hazar Kalonya, D. (2021). Kır-Kent Çeperinde Yer Alan Kırsal Yerleşimlerin Sosyo-Mekânsal Dönüşümü: Ödemiş Örneği. *JENAS Journal of Environmental and Natural Studies*, 3(1), 22-55.
- Yıldırım, R., & Utkugün, C. (2023). Lise Öğrencilerinin Küresel Isınma ve İklim Değişikliğine Yönelik Bilgi ve Algıları, *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 12(4), 998-1013
- Young, S. (2019). *Jerry Cans and Gender: The Necessity of Women's Inclusion in Clean Water Development Work*. Abilene Christian University, <https://digitalcommons.acu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1060&context=honors>

YAZAR BEYANI / AUTHORS' DECLARATION:

Bu makale Araştırma ve Yayın Etiğine uygundur. Beyan edilecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Araştırmanın ortaya konulmasında herhangi bir mali destek alınmamıştır. Makalede kullanılan ölçek için yazar(lar) tarafından ölçeğin orjinal sahibinden izin alındığı beyan edilmiştir. Yazar(lar), dergiye imzalı “*Telif Devir Formu*” belgesi göndermişlerdir. **Bu araştırmanın yapılması ile ilgili olarak ...Dokuz Eylül Üniversitesi... Üniversitesi Etik Komisyonundan ...09./07./2024 tarih ve 10328857 sayılı “Etik İzni Belgesi” alınmıştır. / Mevcut çalışma için mevzuat gereği etik izni alınmaya ihtiyaç yoktur. Bu konuda yazarlar tarafından dergiye “Etik İznine Gerek Olmadığına Dair Beyan Formu” gönderilmiştir. /** This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support. For the scale used in the article, it is declared by the authors that permission was obtained from the original owner of the scale. The author(s) sent a signed “*Copyright Transfer Form*” to the journal. **Regarding the conduct of this research, an “Ethics Permission Certificate” dated 09./07./2024 and numbered 10328857 was obtained from the Ethics Committee of the University of Dokuz Eylül.... / There is no need to obtain ethical permission for the current study as per the legislation. The “Declaration Form Regarding No Ethics Permission Required” was sent to the journal by the authors on this subject.**

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI/ RATE OF RESEARCHERS TO THE ARTICLE

STATEMENT OF CONTRIBUTION

1. yazar katkı oranı: %__40__
2. yazar katkı oranı: %__40__
3. yazar katkı oranı: %__20__

Yazar, çalışmanın tüm bölümlerine ve aşamalarına tek başına katkıda bulunmuştur. / The author contributed to all sections and stages of the study alone.